

LINSCHOTEN – VEREENIGING

UITNODIGING

Het bestuur van de Linschoten-Vereeniging heeft het genoegen u uit te nodigen voor de presentatie van deel 114 in de reeks Werken van de Linschoten-Vereeniging: *Goud en Indianen. Het verhaal van Hendrick Brouwers expeditie naar Chili in 1643.*

Begin 1643 vertrok een vloot onder bevel van Hendrick Brouwer vanuit Recife naar het zuiden van Chili. De schepen waren van extra geschut voorzien, hadden bouwmaterialen voor een fort aan boord en waren bemand met 650 zeelieden en soldaten. De verovering van Chili moest het sluitstuk worden van een Nederlands imperium op het zuidelijk halfrond. Delen van West-Afrika en Brazilië waren al in bezit van de West-Indische Compagnie. Johan Maurits van Nassau, de gouverneur van Nederlands-Brazilië, had het initiatief tot de expeditie genomen. Hij wilde een bondgenootschap sluiten met de indianen van Zuid-Chili die eerder tegen de Spaanse veroveraars in opstand waren gekomen. Samen met hen hoopte hij de rijke zilvermijnen van Potosí in de Andes te veroveren. De expeditie van Brouwer ging door een gevaarlijk en nauwelijks bevaren zeegebied. Tijdens de tocht ontdekte men een nieuwe toegang tot het zeegebied tussen Zuid-Amerika en Antarctica; destijds Brouwersgolf gedoopt maar tegenwoordig Drake Passage geheten. Eind april 1644 bereikten de Nederlanders het eiland Chiloë waar zij Spaanse doelen aanvielen en indiaanse bondgenoten aan boord namen voor de bezetting van de noordelijker gelegen stad Valdivia, het einddoel van de reis. Brouwer stierf echter voordat het einddoel was bereikt. Door tactloos optreden van zijn opvolger Elias Herckmans tegen de indianen mislukte de expeditie. Hij leidde de terugtocht naar Recife waar de schepen een jaar na hun vertrek voor anker gingen. De aanval op Zuid-Chili was niet het gedroomde sluitstuk van een Nederlandse imperium op het zuidelijk halfrond. Integendeel, kort na de terugkeer van het eskader begon ook de neergang van Nederlands-Brazilië.

Het tijdens de reis bijgehouden journaal, de daarin opgenomen brieven over de communicatie tussen de schepen en de verhoren van gevangenen genomen Spanjaarden en indianen, geven een uniek inzicht in het verloop van deze vrijwel onbekende expeditie.

Goud en Indianen is bezorgd en ingeleid door Henk den Heijer (1950), emeritus hoogleraar Zeegeschiedenis aan de Universiteit Leiden, oud-voorzitter van de Linschoten-Vereeniging en een specialist op het terrein van de Nederlandse koloniale expansie in West-Afrika en Amerika. Hij is auteur van het vele malen herdrukte standaardwerk *Geschiedenis van de West-Indische Compagnie* en heeft ook in de reeks Werken van de Linschoten-Vereeniging enkele publicaties op zijn naam staan, te weten *Naar de koning van Dahomey* (deel 99, uitgegeven in 2000) en *Expeditie naar de Goudkust* (deel 105, uitgegeven in 2006).

-/-

-/-

De presentatie van *Goud en Indianen. Het verhaal van Hendrick Brouwers expeditie naar Chili in 1643* vindt plaats op zaterdag 21 november aanstaande op het zogenoemde Kunstplein op de vierde etage van Kunstcentrum het Eemhuis, Eemplein 71-77, 3812 EA Amersfoort.

U bent vanaf 12.30 uur welkom. Het officiële programma begint om 13.00 uur en bevat (onder voorbehoud van wijzigingen) de volgende onderdelen:

- 13.00 uur: Welkomstwoord door prof.dr. Michiel van Groesen, voorzitter van de Linschoten-Vereeniging
- 13.15 uur: Drs. Martijn Manders, archeoloog en hoofd van het Maritiem Programma van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: 'Ver van huis. Nederlandse scheepswrakken vergaan op buitenlandse kusten'
- 13.45 uur: Prof.dr. Henk den Heijer, 'Goud en Indianen. Het verhaal van Hendrick Brouwers expeditie naar Chili in 1643'
- 14.15 uur: Overhandiging van het eerste exemplaar van *Goud en Indianen* aan dr. Ben E. Teensma, lusitanist en kenner van de Portugese koloniale geschiedenis en Nederlands Brazilië
- 14.30 uur: Einde officiële gedeelte; gelegenheid tot bezoek aan Kunsthal KAdE, eveneens gevestigd in het Eemhuis (op vertoon van Museumkaart gratis toegang)
- 15.30 uur: Uitreiking der boeken en borrel
- 16.45 uur: Einde programma

Plusleden van de Linschoten-Vereeniging kunnen tijdens de borrel na afloop van de presentatie hun exemplaar van *Goud en Indianen* afhalen. Plusleden die niet in de gelegenheid zijn om de presentatie bij te wonen, krijgen hun exemplaar thuisgestuurd. In beide gevallen geldt dat de lidmaatschapsbijdrage over 2015 moet zijn betaald. Gewone leden ontvangen een acceptgiro, waarmee zij een exemplaar met ledenkorting kunnen bestellen.

Leden die de presentatie willen bijwonen wordt vriendelijk verzocht zich uiterlijk 14 november aanstaande aan te melden bij de secretaris. Dat kan door inzending van de antwoordstrook op de bijgevoegde Nieuwsbrief of per e-mail (linschoten-vereeniging@xs4all.nl). NB: het aantal plaatsen is beperkt; tijdig aanmelden is geboden!

Namens het bestuur van de Linschoten-Vereeniging,

Michiel van Groesen, voorzitter

Het Eemhuis (www.heteemhuis.nl) is het culturele centrum van Amersfoort op het Eemplein, ontworpen door Neutelings Riedijk Architecten. Het Eemhuis herbergt vier organisaties; Archief Eemland, de Bibliotheek Eemland, Kunsthal KAdE en Scholen in de Kunst. Het Eemhuis ligt net buiten de stadsmuren. Door de prachtige 14e-eeuwse Koppelpoort komt u bij de Nieuwe Stad, aan de Eem. Het Eemhuis is op 10 minuten loopafstand gelegen van NS-station Amersfoort CS. Neemt u de achteruitgang (uitgang: Piet Mondriaanplein), slaat U hier rechtsaf en loopt langs het spoor, dat zich aan uw rechterhand bevindt. U volgt de zilverkleurige driehoekjes op het trottoir met daarop 'centrum'. Deze brengen u rechtstreeks naar het Eemplein. Overigens is het kenmerkende dak van het Eemhuis, met zijn 2.500 zilverkleurige 'bollen', al na een paar minuten te zien.

Indien u per auto komt kunt U als bezoeker van Het Eemhuis korting krijgen op parkeren in Parkeergarage Eemplein (voor routebeschrijving en nadere info: www.parkeergarageeemplein.nl).

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

secretariaat: Roestmos 3, 3069 AR Rotterdam
+31 (0)10 – 421 30 21
linschoten-vereeniging@xs4all.nl
www.linschoten-vereeniging.nl